

*Achtkarspelen koestert haar ondernemende en
initiatiefrijke inwoners en bedrijven, en streeft
ernaar hen optimaal te ondersteunen.*

Economische actieagenda 2025-2026

Gemeente Achtkarspelen

december 2024

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Ambitie, doelen en uitvoeringslijnen.....	3
1. Ondernemersklimaat.....	3
2. Duurzaam ondernemen	10
3. De kracht van de regio.....	11
3. Uitvoeringsplan.....	13
4. Monitoring.....	15

1. Inleiding

Achtkarspelen is een economisch stabiele gemeente, strategisch gelegen tussen Leeuwarden, Groningen en Drachten, met uitstekende verbindingen waaronder een spoorlijn. Om de economische groei te faciliteren, zet Achtkarspelen in op ambitieuze plannen voor woningbouw en uitbreiding van bedrijvigheid. De gemeente biedt een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemers, met behoud van de groene omgeving en leefbaarheid in de dorpen. Achtkarspelen koestert haar ondernemende en initiatiefrijke inwoners en bedrijven, en streeft ernaar hen optimaal te ondersteunen.

De gemeente Achtkarspelen kenmerkt zich door een relatief jonge bevolking, een sterke agrarische sector en een gestaag groeiend aantal bedrijven en zzp'ers. Hoewel de economische indicatoren iets lager liggen dan het landelijk gemiddelde, laat de gemeente veerkracht zien met een laag werkloosheidspercentage en de groei in bedrijvigheid. We benadrukken de unieke positie van Achtkarspelen: een landelijke gemeente met een stabiele economische basis, gedreven door lokaal ondernemerschap en een sterke gemeenschapszin.

Uit het bestuursakkoord komen de volgende punten naar voren waarop vanuit Economische Zaken zal worden ingezet om de economie en het bedrijfsleven in de gemeente Achtkarspelen te ondersteunen en te faciliteren.

- We bevorderen waar mogelijk het ondernemersklimaat in de gemeente door bijvoorbeeld de vergunningverlening voor ondernemers en bedrijven te vereenvoudigen en te versnellen.
- We willen waar mogelijk uitbreiding, versterking en doorontwikkeling van de bestaande bedrijventerreinen.
- Het blijft overal in de gemeente mogelijk om gratis te parkeren.
- We hebben prachtige grote en kleine bedrijven in onze gemeente. Deze bedrijven krijgen maximale medewerking om hun groeiambities te realiseren.
- We helpen ondernemers bij het starten van een bedrijf door ondersteunende cursussen aan te bieden (bijvoorbeeld marketing/administratie).
- In samenwerking met de scholen betrekken we jongeren bij economische projecten in de gemeente, het is belangrijk dat jongeren stagelopen bij lokale bedrijven.
- De bancaire dienstverlening in de gemeente moet beter. Ondernemers moeten in de grotere kernen geld kunnen afstorten. Voor inwoners moet het mogelijk zijn om op publiek toegankelijke plaatsen 24 uur per dag geld te pinnen. We willen in goed overleg met 'Geldmaat' deze dienstverlening verbeteren.
- Inkoop en aanbesteden doen we zoveel als mogelijk (meervoudig) onderhands bij lokale ondernemers en bij representatie besteden wij aandacht aan regionale (voedsel)producten.
- Kleine en hobbymatige activiteiten bij woonbestemmingen staan we binnen de wettelijke mogelijkheden toe als er geen sprake is van overlast en vervuiling ('Ja, mits').
- Het centrum van Buitenpost krijgt een facelift, andere dorpskernen moeten aantrekkelijk zijn en blijven door waar nodig de infrastructuur te optimaliseren.
- We stimuleren de aanleg van glasvezel in de hele gemeente.

2. Ambitie, doelen en uitvoeringslijnen

Een goed ondernemersklimaat is een aanpak waarbij de gemeente ondernemers effectief ondersteunt en faciliteert. Dit houdt in dat de gemeente op de hoogte is van de behoeften en uitdagingen van ondernemers, passend beleid ontwikkelt en gerichte acties onderneemt. Hierdoor worden er optimale voorwaarden gecreëerd voor succesvol ondernemen.

Er zijn diverse economische uitdagingen in Achtkarspelen. De kansen die er liggen, willen we met beide handen aanpakken. Deze actieagenda Economische Zaken geeft richting aan onze aanpak. We zetten in op een goed ondernemersklimaat in onze gemeente, ruimte om te ondernemen, inspelen op veranderingen en stappen zetten voor de verduurzaming van onze economie. Deze ambitie en de ambitie uit het bestuursakkoord zijn vertaald in de onderstaande doelen en de uitvoeringslijnen.

Een deel van ons economisch beleid krijgt ook invulling via regionale samenwerking met de drie gemeenten in Noordoost-Fryslân. De samenwerking in ANNO III en de Versnellingsagenda (Regiodeal) zijn daarbij onze belangrijkste instrumenten.

Doelen	Uitvoeringslijnen
1. Ondernemersklimaat	1a. Gemeentelijke dienstverlening 1b. Bedrijfsvestiging en -ontwikkeling 1c. Arbeidsmarkt, kennis en onderwijs 1d. Infrastructuur
2. Duurzaam ondernemen	2a. Duurzame en circulaire samenleving
3. De kracht van de regio	3a. Regionale samenwerking

Afbeelding 1: Doelen (linker kolom) en uitvoeringslijnen (rechter kolom)

1. Ondernemersklimaat

We hechten aan een goed ondernemersklimaat in onze gemeente en het bevorderen van de werkgelegenheid. Voldoende werkgelegenheid zorgt voor een hogere welvaart en beter welzijn van onze inwoners. Daarnaast draagt een goed ondernemersklimaat bij aan een aantrekkelijke leefomgeving, bijvoorbeeld doordat ondernemers betrokken zijn bij sport en cultuur.

De hoogste prioriteit ligt bij de gevestigde ondernemers in de gemeente. We willen hen zo goed mogelijk faciliteren. We maken het verschil door een goed ondernemersklimaat te bieden en een klantgerichte overheid te zijn. Dit doen wij door onze gemeentelijke dienstverlening zo optimaal mogelijk in te zetten.

Naast de gevestigde ondernemers gaat onze aandacht naar het faciliteren en ondersteunen van nieuwe, startende, ondernemers in de gemeente. Zij vormen een potentieel voor nieuwe werkgelegenheid.

Ondernemers van elders zijn uiteraard welkom in onze gemeente, maar we doen op dit moment geen inzet op acquisitie.

Voor ons bestaat een goed ondernemersklimaat uit de volgende onderdelen:

- **1a. gemeentelijke dienstverlening**

We vinden een uitstekende relatie met de ondernemers in onze gemeente belangrijk. De afgelopen jaren heeft dit zich vertaald in hoge noteringen bij de MKB-vriendelijkste gemeente van Fryslân. We blijven ons inzetten op een hoog niveau van dienstverlening. Er is altijd ruimte voor verbetering. Zo zijn we altijd op zoek naar betere manieren om onze ondernemers te bereiken, te enthousiasmeren en te activeren. Dit alles doen we door:

- Vast aanspreekpunt voor ondernemers in de gemeentelijke organisatie via de accountmanager bedrijven
- Goede communicatie naar ondernemers om hen te informeren over zaken. Via ons ondernemersmagazine, nieuwsbrieven en bedrijfsbezoeken.
- Halfjaarlijks (ABC, H&I en BCB) overleg met besturen ondernemersverenigingen
- Jaarlijks collectief overleg met besturen ondernemersverenigingen op basis van actuele thema's
- Jaarlijks in gesprek met Bouwend Nederland Noord om goed zicht te hebben op en betrokken te zijn bij de diverse vraagstukken die spelen in de bouwsector
- Proactieve dienstverlening die uitgaat van het willen meedenken in oplossingen (hoe kan het wel)
- In ons inkoopbeleid is aandacht voor de regionale ondernemers, 'social return of investment' (SROI) en circulariteit
- Een vlot betalingsregiem
- Tweejaarlijks organiseren van de Ondernemersprijs Achtkarspelen
- Deelname aan de Dag van de Ondernemer
- Jaarlijks contact met de 10 bedrijven met de meeste werkgelegenheid in de gemeente; weten wat er speelt
- Bedrijfsbezoeken met wethouder Economische Zaken en College van B&W
- Uitbreiden van de (digitale) dienstverlening; bijvoorbeeld een digitale nieuwsbrief voor ondernemers (samen met relevante beleidsvelden)

De landbouwsector is van oudsher een belangrijke economische bedrijfstak in onze gemeente. In Achtkarspelen bestaat de landbouw in hoofdzaak uit melkveehouderij. De laatste jaren zijn er ook diverse meer kleinschalige initiatieven waar bessen, zomerfruit en andere vormen van voedselproductie worden uitgeoefend. Naast de economische betekenis van de landbouw zorgt deze sector voor een zeer belangrijk deel voor het groene buitengebied, zowel het open gebied als het besloten coulisselandschap. Een belangrijke kwaliteit van onze gemeente.

In onze gemeente is de landbouw, zeker in het coulisselandschap, al vele jaren via de Noardlike Fryske Wâlden actief met natuur inclusieve landbouw. In de Versnellingsagenda loopt een stevig programma met de zogenaamde Fieldlabs. De inzet van de landbouwsector op vergroening en verduurzaming wordt een belangrijk onderdeel van het Europese landbouwbeleid.

Maar er speelt veel meer in de landbouwsector, bijvoorbeeld de stikstofdiscussie, mestproblematiek, klimaatadaptatie en de energietransitie. Belangrijke dossiers die de sector raken. En aan de andere kant speelt het economische belang van de landbouw, de continuïteit van de bedrijfsvoering, het vasthouden van de

exportpositie, de werkgelegenheid in de keten. De belangen en de opgaven zijn groot. Het gaat uiteindelijk om een duurzaam verdienmodel in de landbouw.

- Jaarlijks in gesprek met LTO Noord, Noardlike Fryske Wâlden en de Agrarische Jongeren om goed zicht te hebben op en betrokken te zijn bij de diverse vraagstukken die spelen in de landbouwsector

• 1b. bedrijfsvestiging en -ontwikkeling

Bedrijventerreinen

Ondernemers hebben ruimte nodig om te ondernemen. Dat kan zijn op hun huidige bedrijfslocatie of op een nieuwe locatie. Waar dat mogelijk is werken we mee aan uitbreiding op de bestaande bedrijfslocatie. Er zijn op dit moment weinig tot geen bedrijfskavels meer beschikbaar in Achtkarspelen. Zo goed als alle kavels zijn verkocht.

Ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen is complex en vraagt veel tijd. Om ondernemers ruimte te bieden om te kunnen ondernemen is het noodzakelijk om nieuwe bedrijventerreinen in ontwikkeling te nemen. Afspraken hierover worden gezamenlijk met de Provincie Fryslân en de regio Noordoost-Fryslân gemaakt.

Toekomstbestendige bedrijventerreinen zijn 'schoon, heel en veilig'. Vertegenwoordigers van de bedrijventerreinen de Lauwers en Lauwerskwartier, de lokale ondernemersvereniging H&I, brandweer, politie, Platform Veilig Ondernemen Noord-Nederland en de gemeente Achtkarspelen hebben daarvoor in 2024 een intentieovereenkomst ondertekend. Op initiatief van de ondernemers en omwonenden slaan we de handen ineen om criminaliteit, overlast en onderhoud op de bedrijventerreinen gezamenlijk aan te pakken.

- Afspraken met provincie Fryslân over de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen in onze regio. De afspraken zijn vastgelegd in het convenant bedrijventerreinen 2022 – 2035.
  - Ontwikkeling van bedrijventerreinen Quakkenburg (Harkema), de Swadde (Buitenpost) en Lauwerskwartier (Surhuisterveen).
  - Zoekgebied van +- 6 hectare
- Deelname aan het Keurmerk Veilig Ondernemen – Bedrijventerreinen in Surhuisterveen

Winkelgebieden

Onze gemeente heeft 2 belangrijke winkelgebieden. Winkelcentrum Surhuisterveen heeft een regionale functie. Het winkelgebied Buitenpost functioneert als winkelgebied voor de dagverse boodschappen. Het winkelcentrum Surhuisterveen is ruimtelijk vernieuwd.

In Surhuisterveen zijn de ondernemers, verenigd in de H&I Surhuisterveen, zeer actief. Met behulp van het Ondernemersfonds Centrum Surhuisterveen organiseren zij diverse activiteiten in het centrum. Onlangs is het bidbook "Ondernemen in Surhuisterveen" uitgebracht. Hierin laat men de voordelen en kansen van het dorp zien op ondernemend gebied. Daarnaast is uit het Koopstromenonderzoek Fryslân 2024 het winkelgebied door de consument als best beoordeeld.

Het winkelcentrum van Surhuisterveen is compact, compleet en comfortabel. De ruime, gratis, parkeergelegenheid is daarvan een belangrijk onderdeel. Vanuit het ruimtelijk beleid is er met de bestemming 'centrumfunctie' ruimte voor de detailhandel, horeca, zakelijke dienstverlening en wonen. Dat sluit goed aan

bij de opvattingen over moderne winkelgebieden. Al hoewel voor het kernwinkelgebied het wonen in de plint als minder wenselijk mag worden beschouwd. De horeca speelt een belangrijke functie in de beleving van een winkelgebied. Daarmee wordt het centrum ook toeristisch-recreatief interessanter. In overleg met Geldmaat wordt er gekeken om een geldautomaat te plaatsen. Deze geldautomaat moet zowel beschikbaar zijn voor het opnemen en storten geld en sealbags.

De vernieuwde centrumvisie van Buitenpost is in 2020 vastgesteld. Deze visie geeft richting aan de toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van het centrumgebied, het doel van de visie is het toetsen van de levensvatbaarheid van de centrumfunctie en te komen tot een toekomstbestendig centrum voor Buitenpost. Belangrijk daarbij is een heldere afbakening van het centrumgebied waarbinnen publieke en private functies goed op elkaar worden afgestemd. Er wordt op dit moment uitvoering gegeven aan de planvorming omtrent de gewenste ruimtelijke vernieuwing om het winkelgebied aantrekkelijk te houden.

Voor de andere dorpen voeren we geen actief beleid voor winkelvoorzieningen. Dat wil niet zeggen dat er geen ruimte is voor winkels in die dorpen. Zo wordt er in Kootstertille meegewerkt aan de realisatie van een grotere supermarkt, waardoor deze niet zal verdwijnen. Onze actiepunten zijn:

- We willen de winkelgebieden vitaal houden zodat ze aantrekkelijk blijven voor de inwoners
- In Surhuisterveen wordt een Geldmaat-automaat geplaatst voor zowel geldopname als geldstorting
- Voor Buitenpost implementeren wij de nieuwe centrumvisie met de uitvoering van onder andere het ruimtelijk (herinrichtings)plan

Woningbouw

De vraag naar woningen is zeer groot. Dat speelt ook in onze gemeente. Veel inwoners kunnen momenteel geen (betaalbare) woning vinden en we zien de woningprijzen sterk oplopen en is er nauwelijks aanbod. Het gevaar dreigt dat een deel van onze inwoners, waaronder de jongeren, de eigen regio gaan verlaten. Diverse woningbouwprojecten in de gemeente zijn inmiddels gestart. Het vasthouden van jongeren en jonge gezinnen vinden we belangrijk. Zij vormen de nieuwe generatie bewoners en werknemers van onze gemeente en regio.

Als gevolg van corona wordt er meer digitaal, vanuit huis, gewerkt. Naar verwachting kan 20 tot 30% van de werknemers op basis van een hybride model thuiswerken. Voor een deel van de huishoudens is de overweging om op het platteland te gaan wonen in potentie mogelijk. Een proces dat inmiddels ook in onze gemeente voorzichtig waarneembaar is. Het mooie karakteristieke en afwisselende landschap maakt dat Achtkarspelen een prachtige woongemeente is. De aanleg van de extra infrastructuur kan onze regio kansen bieden met wonen als een economische motor voor de werkgelegenheid en instandhouding van de voorzieningen. Wij zijn via de provincie Fryslân betrokken bij projecten om 'Friezen om útens' te verleiden in de provincie te komen wonen.

Wonen is een economische factor op zichzelf. Elke drie inwoners vertegenwoordigen één fte. Daarnaast ligt er voor de bestaande woningbouw een grote opgave tot verduurzaming. Dat geeft grote kansen en ontwikkelingsperspectief voor banen in de bouw en installatietechniek.

- We volgen de ontwikkeling van het Deltaplan voor het Noorden op de voet

- **1c. Arbeidsmarkt, kennis en economie**

Participatie

Het doel van de participatiewet is onder andere om mensen, met en zonder arbeidsbeperking, te activeren en te begeleiden naar betaald werk. Het vakteam Arbeidsondersteuning heeft hiervoor rechtstreeks contact met ondernemers in de gemeente. Vanuit Economische Zaken nemen we dit onderwerp altijd actief mee in onze gesprekken met ondernemers. Waar kansen zijn voor plaatsing schakelen we met het vakteam. Daarnaast worden projecten geïnitieerd om mensen op te leiden en werkervaring op te doen, met als doel de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten. Het project Het Beurtschip is een voorbeeld van een succesvol project. Ondernemers die zo een bijdrage leveren om een persoon met afstand tot de arbeidsmarkt een kans op een baan te bieden, waarderen we met het MVO-vignet.

- Actieve informering en benadering ondernemers van/naar hun mogelijkheden om wat betreft de werkgeversinstrumenten om iemand met afstand tot de arbeidsmarkt een werkervaringsplaats of werk te bieden
- Uitreiken van het MVO-vignet aan ondernemers die een bijdrage leveren om mensen in hun bedrijf te plaatsen

Kennislab Noordoost Fryslân

De bouw, techniek en de maakindustrie zijn belangrijke sectoren in Achtkarspelen en de regio. Het zijn mooie sectoren die van oudsher bij ons gebied passen. De technologische vernieuwingen in deze sectoren zijn groot en de vervangingsvraag is in deze hoog.

Vanuit het Kennislab zijn de aandachtsvelden onderwijs, zorgeconomie, digitaal, techniek en circulair. Zij voeren op deze aandachtsvelden een breed scala aan kennisactiviteiten uit voor het onderwijs en bedrijfsleven in onze regio. Dat is mogelijk door een bijdrage vanuit de Versnellingsagenda en partners. Om volledig te participeren aan het programma zijn wij partner geworden van het Kennislab. De activiteiten van Kennislab zien we als een belangrijk fundament voor kennisontwikkeling van jongeren, het koppelen van jongeren aan bedrijven en beroepen met toekomstperspectief.

Onderwijs en bedrijfsleven organiseren het doe- en beleefevent Techniek Tastbaar. Vanuit onze samenwerking met Kennislab dragen we bij aan dit evenement door de organisatie te ondersteunen met onze kennis over het bedrijfsleven in de gemeente.

- We zijn sinds 2017 partner van het Kennislab Noordoost Fryslân sinds 2017 en willen daarmee in samenwerking met ondernemers en onderwijs op meer kennisprogramma's aanhaken (www.kennislabnof.nl)
- We ondersteunen de organisatie van Techniek Tastbaar

Starters

Starters zijn belangrijk voor nieuw elan en nieuw ondernemerschap. Met een goede voorbereiding wordt de slagingskans tot een succesvol bedrijf vergroot. Om starters een steuntje in de rug te geven en een eerste netwerk aan te bieden organiseren we, samen met de andere gemeenten in de regio Noordoost-Fryslân, startersavonden. Het zijn laagdrempelige bijeenkomsten voor inwoners/starters die een bedrijf willen starten of net hebben gestart. Voor de komende periode gaan we dit initiatief op een hoger plan brengen. Daarvoor

zijn we vanaf september 2021 het initiatief van de Ondernemersschool van Qredits in onze regio aan het introduceren. De stichting die de Molkfabryk in Burgum beheert faciliteert en participeert hierin. Op die wijze kan de Molkfabryk voor (startende) ondernemers in de regio een leeromgeving en een broedplaatsfunctie vervullen. Er zijn overigens meer locaties die hierin een rol kunnen spelen. Deze worden per Ondernemersschool-groep bekeken.

- In de regio organiseren we de Ondernemersschool

Kennisclusters

Wij vinden het belangrijk aangesloten te zijn op andere bovenregionale kennisclusters. Langzaam maar zeker ontstaat er een steeds beter functionerend ecosysteem met verschillende kennisclusters.

Vanzelfsprekend gaat het om de MBO- en HBO-onderwijsinstellingen en het universitair onderwijs, maar ook VNO-NCW en MKB-Noord. Belangrijke clusters zijn het Innovatiecluster in Drachten, de Wateralliantie in Leeuwarden en Circulair Plastics in Heerenveen. Wij zien de provincie Fryslân, met de betrokken organisaties als Ynbusiness en Innovatie Pact Fryslân, als een belangrijke partner en verbinder voor de gemeenten en de ondernemers. Dat geldt ook voor de Vereniging Circulair Friesland. In samenwerking met deze partijen gaan we de dienstverlening naar de ondernemers verbeteren, door kennis te ontsluiten en te delen. Voorbeelden zijn innovatietrajecten, exportstimulering, subsidietrajecten en kennistafels.

- Structureel een overleg met de voor ons meest relevante partners uit de kennisclusters
- Ontsluiten en delen van kennis

• 1d. infrastructuur

In de afgelopen jaren is er hard gewerkt aan de infrastructuur in Achtkarspelen. Veruit het belangrijkste project is de vernieuwing van De Skieding. Dankzij de Extra Snelrein Groningen Leeuwarden (ESGL) is er inmiddels een snelle en hoogwaardige treinverbinding beschikbaar tussen Leeuwarden en Groningen waar de gehele regio gebruik van kan maken. Daarmee beschikt de gemeente (en de regio) over het algemeen over een hoogwaardige infrastructuur.

Aandachtsvelden voor de komende periode zijn:

Digitale infrastructuur

Samen met de provincie Fryslân zijn er de afgelopen jaren flinke stappen gezet in de digitale ontsluiting van het buitengebied. De dorpen Surhuisterveen en Buitenpost zijn voorzien van glasvezel. Het is wenselijk dat nu ook in de overige dorpen en de bedrijventerreinen glasvezel wordt aangelegd. Deze wens wordt versterkt vanuit het oogpunt van meer thuiswerken en bedrijf aan huis of de kleinere bedrijventerreinen. De regie van de aanleg van glasvezel ligt primair bij de marktpartijen. Onze voornaamste taak hierin is het faciliteren van de vergunningen.

- We blijven ons inzetten voor de uitrol van glasvezel op de bedrijventerreinen waar nog niet aanwezig.

Mobiliteitsvisie voor Noordoost Fryslân

Ondernemers in Achtkarspelen zijn gebaat bij een goede bereikbaarheid. De regio Noordoost Fryslân is met Groningen en Leeuwarden verbonden door de bestaande spoorlijn via Buitenpost, De Westereen, Feanwâlden en Hurdegaryp. We willen een sterk lijnennet dat aansluit op het spoor als ruggengraat van het openbaar vervoer in onze regio, en op de belangrijkste relaties van en naar onze regio. Goede overstappunten maken ketenmobiliteit mogelijk en bieden meer keuzes aan onze inwoners, werknemers en gasten.

Lelylijn

Het zuiden van de gemeente ligt dicht bij beoogd station Drachten. Ook de gemeenten in de regio Noordoost Fryslân, die buiten de directe invloedssfeer van de Lelylijn liggen, kunnen inspelen op de komst van de Lelylijn en op die wijze een bijdrage leveren aan het Deltaplan.

In de komende periode verkennen we wat de ontwikkeling van deze (extra) infrastructuur kan voor onze gemeente en regio kan betekenen. De regionale mobiliteitsvisie is hierbij leidend.

- We volgen de ontwikkeling van de Lelylijn op de voet, waarbij onze regionale mobiliteitsvisie leidend is

Aquaduct

We zetten in goed overleg met de provincie in op een aquaduct bij Kootstertille. Op dit moment is er de studie gaande naar de vervanging van de brug bij Kootstertille. Vanuit de gemeente willen wij graag dat de provincie inzet op een aquaduct. Mede gezien de vele stremming bij bruggen over het PM-kanaal die de afgelopen periode plaatsvinden in verband met aanvaringen tegen de pijlers. Deze stremmingen zorgen voor veel oponthoud en ongemak bij zowel inwoners als ondernemers. Wordt er gekozen voor een andere oplossing dan een aquaduct, dan zullen wij als gemeente ervoor zorgen dat er zo weinig mogelijk overlast voor ondernemers ontstaat.

- We zetten in goed overleg met de provincie in op een aquaduct bij Kootstertille.

Elektriciteitsnetwerk

Het elektriciteitsnetwerk van Liander is een belangrijke infrastructuur die veel aandacht en hoge investeringen vraagt. Door de plaatsing van grote zonnepanelen is het netwerk onder zware druk komen te staan voor wat betreft capaciteit en stabiliteit (leveringszekerheid). Bekend zijn de problemen om aangesloten te worden voor nieuwe bedrijven, als ook op het net te kunnen leveren voor die bedrijven die hebben geïnvesteerd in zonnepanelen. Dit remt ondernemers om de eigen energie op te wekken en op die manier een bijdrage te kunnen leveren aan de verduurzaming van de energievraag. Uitbreiding van onderstations in onze gemeente is daarom noodzakelijk.

- We brengen de problemen van het elektriciteitsnetwerk onder de aandacht van Liander en gaan in overleg met Liander over uitbreiding van de onderstation(s) in de gemeente voor extra vermogen op het elektriciteitsnet om bedrijven te kunnen aansluiten en de opwekking van duurzame energie te kunnen faciliteren

2. Duurzaam ondernemen

De verduurzaming van onze economie is een belangrijk speerpunt van het gemeentelijk economisch beleid. In februari 2021 is de Duurzaamheidsagenda door de gemeenteraad vastgesteld. We sluiten met ons economische actieagenda aan op het vastgestelde duurzaamheidsbeleid. Vanuit de gemeente stimuleren en faciliteren we ondernemers om duurzame stappen te zetten. Dit doen we middels projecten vanuit de Duurzaamheidsagenda. De energietransitie en de circulaire economie zijn daarin een belangrijk onderdeel. Duurzaamheid en SROI maken al langere tijd onderdeel uit van ons inkoop en aanbestedingsbeleid. Voor de komende periode gaan we verdere stappen zetten met circulaire inkopen.

Energietransitie

We stimuleren 'zon' op bedrijfspanden. Maar ook het aanbrengen van ledverlichting, isolatie, duurzame mobiliteit en andere vormen van duurzame energievoorziening passen daarbij. We onderzoeken of het (regionaal) Energie(k)loket voor de ondernemers ook een functie kan vervullen. We blijven ons inzetten om via een projectmatige benadering de verduurzaming van bedrijven te stimuleren. Daarvoor is externe deskundigheid nodig. In navolging van een recent incident is er wel een duidelijke behoefte aan een eenduidig panelenprotocol bij zonnepanelenbranden.

De energietransitie is een belangrijk speerpunt, maar we onderzoeken ook andere aspecten zoals water, mobiliteit, klimaatadaptatie, circulariteit en biodiversiteit. Binnen het project "Samen investeren in biodiversiteit" zijn negen bedrijven op het bedrijventerrein Westkern-Skûlenboarch in Kootstertille met hulp van de stichting Ynnatura gestart met de uitvoering van een specifiek voor hun bedrijfsterrein opgestelde biodiversiteitschets. Tegelijk is in samenspraak met de gemeente Tytsjerksteradiel een biodiversiteitschets voor het volledige industrieterrein ontwikkeld.

- We onderzoeken of het (regionaal) energie(k) loket ook voor ondernemers een ondersteunende functie kan vervullen
- Bedrijven worden ondersteund bij de planvorming voor duurzaamheidsmaatregelen
- Pilot biodiversiteit industrieterrein Westkern-Skûlenboarch Kootstertille

Circulaire economie

Vanuit ons inkoop- en aanbestedingsbeleid hebben we aandacht voor bedrijven in onze gemeente en regio die bijdragen aan circulaire economie. Door circulariteit onderdeel te laten zijn van aanbestedingen, geven we aan ondernemers een directe stimulans om daar meer aandacht aan te besteden. Gesteld in de Duurzaamheidsagenda wordt dat in 2025 circulariteit onderdeel is van 50% van onze inkopen. Vanuit de samenwerkingsagenda Fryslân wordt er gestreefd naar 25%.

Onze ambitie is het circulair denken en doen van ondernemers (bewustzijn) te vergroten. Om ondernemers in aanraking te laten komen met circulaire economie en de kansen voor hun bedrijf te ontdekken, gaan we hierover in gesprek met geïnteresseerde ondernemers. We stimuleren ondernemers om via het traject CIRCO-tracks (maakindustrie en bouw) tot een concrete invulling van circulair ondernemerschap voor hun bedrijf te komen. Onze activiteiten voor de bevordering van de circulaire economie zijn:

- In 2025 is circulariteit onderdeel van 50% van onze inkopen
- Ondernemers interesseren voor de CIRCO-tracks (voor de maakindustrie en bouw)

3. De kracht van de regio

ANNO III

De regio Noordoost Fryslân wil met een ‘tûke en beheinde’ ANNO III-agenda invulling te geven aan de ambitie voor een Topregio in 2040. Deze agenda heeft in 2021 een definitieve programmering gekregen. De reikwijdte van de ANNO III-agenda gaat veel verder dan alleen de economie.

Vanuit de beleidslijn economie zetten we in op de thema’s:

- *‘Boeien en Binden’*

Economie houdt zich niet aan gemeentegrenzen. Het zwaartepunt van onze economische inzet is de bestaande ondernemers letterlijk en figuurlijk ruimte te bieden om te ondernemen. Dat geldt eveneens voor nieuwe ondernemers welke een onderneming starten. Het gaat om ‘boeien en binden’ van bedrijven aan de regio, waarin zij zich thuis en welkom voelen. Gericht op een goed ondernemersklimaat in onze regio.

- *‘Groene kansendriehoek’*

Om onze Topregio-ambitie inhoud en te geven zetten we op verduurzaming en circulariteit van de regionale economie en gaan ons daarmee profileren. We benutten de ‘triple helix’ benadering van de Versnellingsagenda. Een (niet vrijblijvend) samenspel van het onderwijs, ondernemers en overheden in de regio. Ieder met eigen verantwoordelijkheden en een duidelijke agenda om het samen tot een succes te maken.

De regionale keuzes sluiten 1 op 1 aan op de ambities van Achtkarspelen en versterken elkaar. We kiezen ervoor om vanuit de regionale samenwerking ook samen te werken op bestaande thema’s zoals het regionaal convenant bedrijventerreinen en lobby en nieuwe thema’s zoals Lelylijn & het Deltaplan voor het Noorden en binnenhalen van subsidies.

- Het plan ANNO III is vastgesteld. Op basis daarvan worden de lijnen verder uitgewerkt en geconcretiseerd.

Versnellingsagenda, regionale samenwerking en Regiodeal 2.0

Na de ondertekening van de regiodeal in 2018 en de start van de uitvoering van Versnellingsagenda in juni 2020 ziet de wereld er op dit moment alweer anders uit. Er zijn al vele projecten en initiatieven met een bijdrage gehonoreerd. Enkele grote projecten zijn het Fjildlab (natuur inclusieve landbouw) en het Kennislab. We informeren en attenderen ondernemers en andere partners op de kansen van de Versnellingsagenda voor nieuwe projecten en initiatieven. Tot medio 2025 kunnen er projectaanvragen worden ingediend die de regio economisch versterken.

Daarnaast is er een actieve samenwerking tussen Ynbusiness (het centraal en onafhankelijk bureau waar alle kennis aanwezig is om ondernemers uit Friesland vooruit te helpen en te versterken) en de EZ-teams van de gemeenten in de regio Noordoost-Fryslân. Daarbij worden ook de naburige gemeenten Smallingerland en Westerkwartier niet vergeten in de samenwerking.

Daarnaast is er een nieuwe aanvraag voor een Regiodeal in de maak. Hierop is het beleidsveld Economische Zaken ook aangehaakt en dragen we bij waar mogelijk met projecten en kennis.

- Intensiveren samenwerking, Ynbusiness en de EZ-teams van de naburige gemeenten
- Ondernemers en andere partners enthousiasmeren voor de Versnellingsagenda en het uitnodigen en stimuleren projecten in te dienen.
- Bijdrage leveren aan aanvraag Regiodeal 2.0

3. Uitvoeringsplan

Het uitvoeringsplan geeft een overzicht in de acties die vanuit Economische zaken worden opgepakt om de doelen en ambities van deze economische actieagenda te realiseren.

Doel 1:		
Ondernemersklimaat		
Uitvoeringslijn 1a: De gemeentelijke dienstverlening	Nieuw	Bestaand
1. Vast aanspreekpunt voor ondernemers in de gemeentelijke organisatie via de accountmanager bedrijven		✓
2. Goede communicatie naar ondernemers. Via ons ondernemersmagazine, digitaal, bedrijfsbezoeken en netwerk		✓
3. Halfjaarlijks (ABC, H&I en BCB) overleg met besturen ondernemersverenigingen		✓
4. Jaarlijks in gesprek met Bouwend Nederland Noord om goed zicht te hebben op en betrokken te zijn bij de diverse vraagstukken die spelen in de bouwsector		✓
5. Proactieve dienstverlening is proactief die uitgaat van het willen meedenken in oplossingen (hoe kan het wel)		✓
6. In ons inkoopbeleid is aandacht voor de regionale ondernemers, 'social return of investment' (SROI) en circulariteit	✓	✓
7. Vlot betalingsregiem		✓
8. Tweejaarlijks organiseren van de Ondernemersprijs Achtkarspelen met het ABC		✓
9. Deelname aan de Dag van de Ondernemer		✓
10. Jaarlijks contact met de 10 bedrijven met de meeste werkgelegenheid in de gemeente.	✓	
11. Bedrijfsbezoeken met wethouder Economische Zaken en/of college van B&W		✓
12. Uitbreiden van de (digitale) dienstverlening	✓	
13. Jaarlijks in gesprek met LTO Noord, Noardlike Fryske Wâlden en de Agrarische Jongeren om goed zicht te hebben op en betrokken te zijn bij de diverse vraagstukken die spelen in de landbouwsector	✓	✓
Uitvoeringslijn 1b: Bedrijfsvestiging en -ontwikkeling	Nieuw	Bestaand
14. Afspraken met provincie Fryslân en regio Noordoost-Fryslân over de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen		✓
15. Deelname aan het Keurmerk Veilig Ondernemen – Bedrijventerreinen in Surhuisterveen	✓	
16. We willen de winkelgebieden vitaal houden zodat ze aantrekkelijk blijven voor de inwoners		✓
17. In Surhuisterveen wordt een Geldmaat-automaat geplaatst voor zowel geldopname als geldstorting	✓	
18. Voor Buitenpost implementeren wij de nieuwe centrumvisie met onder andere de uitvoering van het ruimtelijke herinrichtingsplan	✓	✓
19. We volgen de ontwikkeling van het Deltaplan voor het Noorden op de voet	✓	
Uitvoeringslijn 1c: Arbeidsmarkt, kennis en onderwijs	Nieuw	Bestaand

20. Actieve benadering ondernemers naar hun mogelijkheden om iemand met afstand tot de arbeidsmarkt een werkervaringsplaats of werk te bieden		✓
21. Uitreiken van het MVO-vignet 'Meiinoar Meidwaan' aan ondernemers die een bijdrage leveren om mensen in hun bedrijf te plaatsen		✓
22. We zijn partner van het Kennislab Noordoost Fryslân		✓
23. We ondersteunen de organisatie van Techniek Tastbaar		✓
24. In de regio organiseren we de Ondernemersschool		✓
25. Structureel een overleg met de voor ons meest relevante partners uit de kennisclusters	✓	
26. Ontsluiten en delen van kennis	✓	✓
Uitvoeringslijn 1d: Infrastructuur	Nieuw	Bestaand
27. We blijven ons inzetten voor de uitrol van glasvezel op de bedrijventerreinen waar nog niet aanwezig		✓
28. We volgen de ontwikkeling van de Lelylijn op de voet, waarbij onze regionale mobiliteitsvisie leidend is	✓	
29. We zetten in goed overleg met de provincie in op een aquaduct bij Kootstertille	✓	✓
30. Wij brengen de problemen van het elektriciteitsnet onder de aandacht van Liander en gaan in overleg met Liander over uitbreiding van de onderstation(s) in de gemeente voor extra vermogen op het elektriciteitsnet om bedrijven te kunnen aansluiten en de opwekking van duurzame energie te kunnen faciliteren	✓	✓

Doel 2: Duurzaam ondernemen		
Uitvoeringslijn 2a: Duurzame en circulaire samenleving	Nieuw	Bestaand
31. We onderzoeken of het (regionaal) energie(k) loket ook voor ondernemers een ondersteunende functie kan vervullen	✓	
32. Bedrijven worden ondersteund bij de planvorming voor duurzaamheidsmaatregelen		✓
33. Pilot biodiversiteit industrieterrein Westkern-Skûlenboarch - Kootstertille		✓
34. In 2025 is circulariteit onderdeel van 50% van onze inkopen	✓	
35. Ondernemers interesseren voor de CIRCO-tracks (voor de maakindustrie en bouw)	✓	

Doel 3: De kracht van de regio		
Uitvoeringslijn 3a: Regionale samenwerking	Nieuw	Bestaand
36. Het plan ANNO III ligt is vastgesteld. Op basis daarvan worden de lijnen uitgewerkt en geconcretiseerd.	✓	
37. Intensiveren samenwerking Ynbusiness en de EZ-teams van de naburige gemeenten	✓	
38. Ondernemers en andere partners enthousiasmeren voor de Versnellingsagenda en het uitnodigen en stimuleren om projecten in te dienen		✓
39. Bijdrage leveren aan aanvraag Regiodeal 2.0	✓	

4. Monitoring

De gemeente Achtkarspelen monitort haar economie nauwgezet met behulp van verschillende dashboards en factsheets. Deze tools bieden een uitgebreid inzicht in de economische ontwikkelingen en trends binnen de gemeente en de bredere regio Friesland.

Het KVK Regiodata kwartaalrapport vormt een essentiële bron van informatie voor de gemeente. Dit rapport biedt een gedetailleerd overzicht van diverse economische indicatoren, specifiek toegespitst op Achtkarspelen. Het rapport bevat actuele gegevens over onder meer:

- Bedrijvenstructuur
- Bedrijvendynamiek
- Werkgelegenheid
- ZZP'ers

Naast het KVK-rapport maakt de gemeente gebruik van de 'Staat van Fryslân', een dashboard dat zich richt op de gehele provincie. Dit platform biedt aanvullende inzichten in de bredere economische context waarin Achtkarspelen opereert. Het dashboard behandelt thema's als:

- Economische groei en structuur
- Arbeidsmarkt en werkgelegenheid
- Innovatie en ondernemerschap
- Toerisme en recreatie

Deze gegevens stellen de gemeente in staat om haar economische prestaties te vergelijken met die van andere Friese gemeenten en de provincie als geheel.

De factsheet van ArbeidsmarktInzicht.nl vormt een derde belangrijke informatiebron. Deze factsheet richt zich specifiek op de arbeidsmarkt en biedt gedetailleerde informatie over:

- Werkgelegenheid per sector
- Arbeidsparticipatie
- Werkloosheid
- Vacatures en skills
- Pendel en mobiliteit

Door deze drie bronnen te combineren, krijgt de gemeente Achtkarspelen een volledig beeld van haar economische situatie. Dit stelt Economische Zaken in staat om:

1. Trends te identificeren: Door de kwartaalrapporten van KVK te vergelijken, kunnen we zien hoe sectoren zich ontwikkelen over tijd.
2. Kansen te spotten: De gedetailleerde sectorale informatie kan helpen bij het identificeren van groeipotentieel in bepaalde industrieën.
3. Uitdagingen aan te pakken: Door de arbeidsmarktgegevens te analyseren, kunnen we anticiperen op mogelijke tekorten of overschotten in bepaalde beroepsgroepen.
4. Beleid te evalueren: De economische indicatoren kunnen worden gebruikt om de effectiviteit van gemeentelijk economisch beleid te beoordelen.
5. Benchmarking: Door de prestaties van Achtkarspelen te vergelijken met die van andere Friese gemeenten, kunnen sterke punten en verbeterpunten worden geïdentificeerd.

6. Toekomstgericht plannen: De combinatie van economische en arbeidsmarktgegevens stelt de gemeente in staat om proactief te plannen voor toekomstige economische ontwikkelingen.

Deze wijze van economische monitoring stelt de gemeente Achtkarspelen in staat om een datagedreven economisch beleid te voeren. Door regelmatig deze dashboards en factsheets te raadplegen en te analyseren, kan de gemeente inspelen op economische veranderingen, gerichte ondersteuning bieden aan lokale ondernemers, en strategieën ontwikkelen om de lokale economie te versterken en diversifiëren.

Bovendien biedt deze aanpak de mogelijkheid om de unieke economische kenmerken van Achtkarspelen, zoals de sterke positie in de bouw- en detailhandelsector, te benutten en verder te ontwikkelen. Tegelijkertijd kunnen potentiële groeisectoren, zoals de zakelijke dienstverlening, worden gestimuleerd om zo de economische basis van de gemeente te verbreden.

Door deze tools consequent te gebruiken en de inzichten te integreren in het beleidsvormingsproces, positioneert Achtkarspelen zich als een gemeente die proactief en strategisch omgaat met haar economische ontwikkeling, wat uiteindelijk ten goede komt aan de welvaart en het welzijn van haar inwoners.